

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 „ — „
 Na štvrt roka ... 1 „ — „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ:
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešt, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Súdy Božie.

O hroznom, všetok ľudský pochop prevyšujúcom zeme a moratrasení v južnom Taliansku a na ostrove Sicília, následkom ktorého dve veľké mestá: Messina (140 tisíc obyvateľmi) a Reggio di Calabria (so 40 tisíc obyvateľmi) so 30 asi inými menšími osádkami spustošené a do posledného kameňa zrúcané sú, doniesol už zprávu náš milý «Kresťan». Hrozné je to už aj len čítať, čo sa tam stalo!

Kolko rázy o nejakom všeobecnom väčšom nešťastí čítam, alebo chýr slyším, mimovoľne sa mi vždy táto myšlienka natísne do hlavy: *Či nie je to spravodlivo zaslužený trest Boží?* — lebo dobrotivá ruka Božia nezvikla bez príčiny tak hrozne šľahať.

Dejepis totižto dokazuje — a to uznávajú aj menej nábožní spisovatelia a učenci, — že kedykoľvek hroznejšie zemetrasenie, povodne, ohne, kamence, cholera, mor a podobné metly spravodlivého hnevu Božieho stihaly hriechné pokolenie ľudské, obyčajne stalo sa to vtedy a tam, kedy a kde ľudia odvrátili sa od Boha a mravne hlboko klesli do zkaženosti.

Pred niekoľko rokami výbuch ohňa zo zeme a zemetrasenie vyvrátily a vnivoč obrátily ostrov a mesto S. Pier (Svätý Peter zvané) pri Amerike. Zemetrasenie ho vyvrátilo a ohnivý popol (láva) ho spálil a zasypal, tak že zo 40 tisíc obyvateľov iba jeden-jedinký lotor, kdesi v podzemnom žalári zavretý, živý zostal. — A čo písaly niektoré noviny o zahynutých obyvateľoch mesta tohoto? Čítal som, že bolo to mesto podobné starým «Sodome a Gomorhe». Panovala

tam nevera a s ňou, jako to vždy býva, spojená hrozná nemravnosť. Len jednu vec pripomeniem, z ktorej uzavierať môžeme na ostatné skutky.

Vo veľký piatok, teda v deň horkého umučenia a boľastnej smrti nášho sladkého Pána Ježiša, obliekli tam jednu sviňu do kňazského omšového čierneho ornátu a taktó vystrojenú pustili ju po uliciach behať. Kde sa takéto žarty ztvárajú so svätými veciami, tam musí diabolská zkaženosť panovať. Potom plakáty (oznamy) povylepovali na steny po uliciach, že vo Veľkú noc ešte zábavnejšie veci sa budú diať. Lež nedožilo mesto toto tej zábavnej Veľkej noci, lebo vo Veľkú sobotu už vyvrátené a ohňom zasypané bolo. Nenie to radno s Pánom a so svätými vecami figle, špásy a žarty vystrájať!

Keď som teraz čítal zprávy o najnovšej hroznej katastrofe južno talianskej, zase mi len tá myšlienka napadla: *Či je to ozaj zase nie prst Boží!?* A hľa, čo čítať v 8. čísle katolíckeho denníka «*Alkotmány*»? Jedon očitý svedok, ktorý tri dni zdržoval sa na tých vyvrátených krajoch, píše, že kraje oné nešťastné, sú mravne nanajvyš kleslé a v prvom rade *úplne zničené mesto Messina*. Freimaurerská bezbožná vláda talianska a jej úrady strašnú prácu tu vykonalý, keď ľud pozbavily viery a do rúk socialdemokracie vohnaly.

Vo sviatky Božieho narodenia na viacerých shromaždeniach ľudových a na rozličných zábavách v divadlách, cirkusoch a po iných miestach, v posmech sa obracaly slávnosti vianočné a to spôsobom mrzkým, cit náboženský

urážajúcim. Ba čo viac, v jedných novinách bezbožných, «*Il Telefono*» (Telefon) zvaných, ja kýsi neznaboh napísal jeden veršik na malučkého Ježiška a medzi inými, ako vianočný dar od Jezuliatka toto si žiadal: *Že keď je malý Ježišek Boh a všemohúci, keď on vo vianoce dobrým dary svoje zvikol rozdávať, tak nech pošle nám Sicilijčanom hodné zemetrasenie — na dar. «Manda a tutti un terremoto». — Pošli nám všetkým zemetrasenie.*

Hrúza a strach! Čitateľu dobrý! až trpnem od strachu, keď tie riadky píšem. Kde bezbožnosť takto sa opováži písať, tam musí byť zkaizenosť už na najvyššom stupni. Lež Boh nedá sa posmievať! Prišlo toto zemetrasenie. Malý Ježišek ho poslal dňa 28. decembra m. roku ráno za včasu na úsvite, keď ešte skoro všetko spalo. Ale nebolo v ňom poďakovania. V Messine a na jej okolí okolo 200 tisíc ľudí zahynulo a kameň nezostal na kameni. Jestli ten bezbožník, čo ten ohavný veršik napísal, žije, ak ho váľajúce sa múry neprikryly, rád by som sa ho opýtal: Ako zmýšľa teraz o tom malom Ježiškovi?

Drahí čitatelia moji! Učme sa z týchto hrozných prípadoch Boha sa báť, hriechu sa varovať, proti nevere a s ňou spojenej nemravnosti bojovať, z náboženstva a vôbec zo svätých vecí žiadne figle a žarty nikdy neslobodno vystrájať, lebo Boh sa nedá vysmievať. Pravda, že zahynulo s bezbožníkmi aj mnoho spravodlivých, nevinných, títo bez pochyby došli spasenia svojho, ale koľká bieda ostala po nich!

Riadky tieto nie preto som napísal, že by sme nemali žiadneho polutovania nad oným nešťastným krajom, nie preto, aby sme svojimi milodarmi neprispievali ku pomoci pozostalým raneným, ožobračeným, osiroteným bedárom, — ale napísal som ich k nášmu poučeniu a ku výstrahe našej.

Hrozné sú súdy Božie a každý človek má sebe ich povšimnúť a pri myšlienke na ne pokorne vzdychnúť.

Láskavy Ježišku, všemohúci náš Bože! Zachráň nás od podobného nešťastia!

Sokolík.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

Katolícky tábor vo Veszpréme.

Svätý Štefan prvý kráľ apoštolský Uhorska rozhodné a prvé víťazstvo nad pohanstvom vydobil vo Veszpréme. Miesto to, na ktorom rozkladal sa vtedy veľký tábor svätého kráľa, ľud po dnes menuje «*taborom*». Vodcovia Katolíckej Jednoty, aby upevnili katolícky tábor na území vesprémskeho biskupstva, 14. januára shromáždili sa vo Veszpréme, kde za prítomnosti veľného duchoveostva celého biskupstva a pod osobným predsedníctvom osvieteného pána biskupa, jeho excellencie br. Karola *Hornig*, vydržiavané bolo to najpamätnejšie shromáždenie terajších pohybov katolíckych.

O tomto shromáždení podávame nasledujúcu stručnú zprávu:

Zo strediska Katolíckej Jednote dostavili sa ku shromáždeniu krajinskí vyslancovia pápežský praelát Ján *Molnár*, Mikuláš *Zboray*, Alexander *Ernszt*, Georg *Szmrecsányi*, Jozef *Farkas*, hlavný tajomník Jednoty Štefan *Haller*, redaktor Karol *Huszár*. Duchovenstvo biskupstva prišlo takmer v úplnom počte. Shromáždenie vo veľkej dvorane katolíckeho tovaryšského spolku presne o 10. hodine zahájil nasledujúcou rečou osvietený pán biskup, jeho excellencia

barón Karol Hornig.

S radostou prijal som zprávu cteného vodcovstva katolíckej Jednoty, že na teraz v sídelnom meste môjho biskupstva vydržiavané bude shromáždenie.

S radostou prijal som to, pravím, lebo v katolíckej Jednote spatrujem jeden z tých prostriedkov, s jehož upotrebením, katolíci Uhorska na tom pracujú, aby pre seba a pre svcju cirkve vydobili to stanovisko, ktoré im, ako rovnoprávnym občanom tejto krajiny prináleží, cirkve jejich ale prináleží krom s ňou srodenných vlastných práv jej, dľa historickej minulosti a ústavy vlasti našej, ba — aby som jedno na teraz v obehu nachodiace sa heslo upotrebil — prináleží jej aj pod titulom verejných slobôd, tých slobôd totiž, pod jejichž plášťom, toľko protináhoženských živlov prevádza teraz bez-trestne zkažonosné vôbec zámery. (Tak je!)

Naše prostriedky však sú počestné, lebo sú vlastenecké a pokojamilovné. (Tak je!) My ne-bantujeme druhého, ani nežiadame čo iným pa-

tri; lež chceme a žiadame dôrazne, aby nás tiež nebantovali a dovolili nám žiť v rámci zákonov svätého náboženstva nášeho. (Éljen!) My nežiadame, aby vierovyznania len natoľko žily, nakoľko im my k tomu práva poskytujeme; z našej stránky ale smele hľadáme v oči tomu organizovanému terorizmu, ktorý najnovšie proti nám sa dvíha a bojuje.

Vráťme sa ale ku katolíckej Jednote o ktorej som povedal, že je ona jedon z tých pokojných prostriedkov, ktorými katolíci Uhorska bojujú za práva svojho náboženstva, za blaho ľudu a vlasti; toto je totiž cieľ a povolanie Jednoty Katolíckej. (Éljen! Tak je!)

Ákým spôsobom a akou cestou snaží sa uskutočniť tento cieľ, o tom presvedčíme sa z prednášok dnešných ctených rečníkov a ja som tej mienky, že zo srdca ctených poslucháčov svojich mluvím, keď úprimného a vreleho výrazu dávam tomu želaniu, aby Katolícka Jednota — povediac to úzkoslivými slovami istého nepriateľa nášeho — s mohútnou jej organizáciou, vedľa cirkevnej sústavy našej, v jedon veľký, neodolateľný tábor spojila všetkých katolíkov Uhorska.

Po utíšení hlučných ovácií, hlavný tajomník Jednoty Katolíckeho Ľudu: **Štefan Haller** vysvetľoval katolícku Jednotu. V reči, všestranou pochvalou prijatej, poukázal na tie nebezpečia, aké hrozia nie len cirkvi, lež aj krajine zo stránky organizovaných freimaurerov a socialdemokratov. Zkazonosné zámery týchto verejných nepriateľov kresťanstva, každého náboženstva, verejného a spoločenského poriadku a vlasti, ničomnými možno urobiť len skrze Katolícku ľudovú Jednotu. Spomenul ďalej rečník doterajšie blahonosné účinkovanie katolíckej Jednoty na poli socialnom, kulturálnom a obrany viery a vyzdvihol mohútne srastanie tejto katolíckej organizácie, ku ktorej po všetkých stranách, dľa najnovších správ o 100 do 200 nových členov sa prihlasuje. Len vytrvalosť a neustála práca sú potrebné k dosiahnutiu našich svätých cieľov za vznešeným príkladom katolíkov Nemecka.

Ján Molnár pápežský praelát, ako nasledujúci rečník porovnal nepriateľov katolicizmu ku dravým, krvolakým vlkom, ktorí nenadále napádajú samotne cestujúcich. Proti takýmto ná-

padom brániť sa môžeme len organizáciou. — Istý chýrny liberálny vodca to povedal: «Keby katolíci roku 1894. boli utvorili katolícku ľudovú Jednotu, zákon o civilnom manželstve by ešte podnes nebol býval». Katolícke duchovenstvo Uhorska na beh tohoto sveta nemôže sa ďalej len von oknom dívať. Aj nám treba účasť hrať v zápasoch spoločenského a verejného života. Smele a odhodlane musíme na dejišťe vystúpiť, lebo len tak môžeme obrániť cirkev, ako o tom svedčí príklad Francúzska. — Vysvetlil v čom záležia veľké úspechy nemeckých katolíkov, aké v celom obore verejného života dosiahli. Za príkladom týchto odporúčal vrele, aby pri utvorení miestnych organizácií duchovní prevzali všade obtížne sice, lež veľmi vážne úrady správcov. (Na túto reč odpovedali prítomní zdľhavými a hlučnými éljen.)

Dr. Alexander Ernszt vyvinul zatým v jeho reči, že pod vodcovstvom jeho excellencie osvieteného pána biskupa, katolícka Jednota v týchto stranách istotne zvíťazí. — Neslobodno ale nadmieru zakladať si v budúcnosti. Nad celým svetom panuje tlač, 80—90% tejto tlače u nás v Uhorsku nachodí sa v rukách našich nepriateľov. Táto protikresťanská tlač z čiastky celkom mlčí o tých najšľachetnejších pohyboch katolíckych, z čiastky jednostajne terorizuje, pomlúva, alebo sa stavá, že je bez všetkej barvy, dľa toho, ako to jej záujmy sebou donášajú. Politici nadovšetko s istou poverčivou nepriazňou prijali Jednotu Katolíckeho Ľudu, ktorá od jedného roka vytrvalou zmužilosťou bojuje za najsvätejšie poklady verejného života. — Prvý rok uplynul sbieraním údov. Teraz nasleduje ťažšia čiastka našich úloh. V nasledujúcom roku máme potrebu aspoň na dvestotisíc členov, to je najmenej. Aby sme tento na každý pád potrebný výsledok zabezpečili, rečník prosí prítomných: aby agitacionálnu nedeľu na území vesprém-skeho biskupstva ustálili na 31. januára a aby v tento deň po celom biskupstve v každej katolíckej obci vydržovali ľudové shromaždenia.

Shromaždenie návrh prijalo jednohlasne po čom

Mikuláš Zboray podpredseda Jednoty konštatoval v jeho reči, že velebné duchovenstvo obťažené je síce mnohými prácami, katolícka

Jednota je ale tak veľkej vážnosti záležitosť, že jej pred každou inou vecou prednosť dať musíme. My máme dva ciele: vzdelávať a brániť chceme ľud, udržať chceme kresťanskú kultúru a Uhorsko ako kresťanskú krajinu. Spomenul pády Barkóczy, Koczurek, Görcsönyi a Zsilinszky, Obširne predniesol proti pápežskému dekrétu «*Ne temere*», na vydané heslo vypuklé boje. Takéto koncentrované nápady nevládze s úspechom odraziť ani slabý ľud, ani zhubená inteligencia, lež jedine sila na zodpovednom základe demokraticky organizovaných vrstiev katolíckeho ľudu. — Oduševnene vyzval prítomné duchovenstvo, v tom pevnom presvedčení, že novou zárukou víťazstva Jednoty je i tá radostná okolnosť, že na zástavu jej od dnes vypísať môžeme meno: barón Karol *Hornig*.

Ján Molnár pápežský praelát poďakoval sa vrele osvietenému pánu biskupovi a prosil ho o požehnanie. Po čom shromaždenie zakľúčené bolo.

Pálenkou vyplácaní robotníci.

V predošlom čísle poukázali sme na to, ako na mnohých miestach nútia členov rodiny robotnickej čelade ku robote zdarma, totižto ku pánštine. Ten istý prameň, z ktorého sme dáta o pánštine vzali, svedčí ale aj o druhej a to o veľa smutnejšej skutočnosti. Štatistická zpráva ministerstva orby z roku 1907. uvádza, že vo veľkých pánstvách úradníci a árendáši podielnym žencom miesto príslušnosti platu za vyba-venú robotu dávajú pálené.

Dľa spomenutej zprávy ministerstva orby, panovala táto hnusná obyčaj posiaľ po celej krajine. Pády tieto poznačené sú len z 2—3. obcí každého okresu. Štatistická zpráva ministerstva v tomto ohľade neni teda celkom dokonalá, svedčí ale o tom, že nesvedomiti a krátkozrakí ľudia, ako hubili ľud robotnícky a hnali ho do mravnej a hmotnej záhuby.

Roku 1907. dľa zprávy ministerstva orby dostávali ženci na každý pár:

10 litrov pálenky v obciach: Garamszentkereszt, Léva, Zsitvagyarmat, Bát, Felsőelefant, Nyitrazsámbokrét, Nyitra, Malaczka, Kisudvar, Osztopán, Tótszentpál, Tab, Pusztacseg, Galambos, Buzita, Szeghalom, Bihardiószeg, Tornyos-

pálca, Nyiregyháza, Elek, Temeskubin, Zádorlak, Bánlak, Szentpéter (Torontál), Dobra, Székelyhő, Jegenyé, Szentkirály (Udvarhely).

12 litrov pálenky dostal každý pár v obciach: Pogony (Nógrád), Nagybodok, Szenttamás (Bács), Szepsi, Szikszó, Tizzaszalka, Dédes, Berzété, Kolcsó, Hernádnémedi, Sztropko, Nagydobra, Magyarzseke, Szápáryfalva, Zsádány a Mezőpagocsa.

15 litrov pálenky dostal každý pár v obciach: Cseklész (Pozsony), Eperjes, Perbenyik, Tavarcsa, Varannó, Petneháza, Kerekhalom a Sinfalu.

20 litrov pálenky dostal každý pár v obciach: Nemeskosztolány. Nemeskürt, Bajmőcz, Kispróna, Jabloncz, Nagylévárd, Baán, Budatin, Pribőcz, Lemec (stolica Sáros), Homonna a Varadin.

30 litrov pálenky dostal každý pár v obciach: Nagyörvistye, Darázsfalva a Káposztafalva.

40 litrov pálenky a viacej dostali ženci na nasledujúcich miestach: Vágvecse 43 litrov, Magyardiószeg 126 litrov, Pozsony 120 litrov, Kocsóc (Trencsén) 42 litrov, Neczpál (Árva) 120 litrov.

Túto obrovskú silu pálenky vypili robotníci pri žatve, ktorá trvá vôbec na Horniakoch cez 3—6 dní, za Dunajom 3 dni, na Dolniakoch 3—5 dní, v Sedmohradsku 2—3 dni.

Náš robotnícky ľud je ešte vždy tej mienky, že pálenka sily dáva ľudskej sústave. Toto však dľa lekárskej vedy je len hlúpa povera. Zamestnávateľa žencov, menej mäsa a slaniny, tým viac ale pálenky dávajú robotníkom, ako príslušnosť. Prečo ale? Lebo to menej koštuje! — V sudoch, teda vo veľkom kúpia smradlavého špiritusu Vygúľajú sud ku studni a namiešajú tej hnusnej otravy, ktorú niejedon robotník potom bez všetkej miery pije, kým sa po zemi neváľa, ako nerozumné stvorenie.

Známo je vôbec, že lieh, špiritus nesýti človeka, lež bár aj vodou miešaný a ako pálené požívaný doprosta celú revolúciu pôsobí v ľudskej sústave. To tiež neni pravda, že alkohol potrebného tepla dáva ľudskému telu. Na chvíľu pravda rozpáli človeka, tým viac ale *oslabne a ustane* pozdej. Vidieť to aj pri žencoch a aj iných robotníkoch, že keď sa tou besnicou

omračia, za krátky čas kosia, alebo rúbu, ako diví, prebehujú sa v robote, len skoro však ustávajú a ku stálej práci sú nespôsobní.

Z hospodárskych a sociálnych ohľadov nedá sa to schvalovať, že žencov vyplácajú pálenkou. Je to ale aj proti mravnosti. — Proti takejto hnusnej obyčaji zakročiť a bojovať má každý duchovný a každý vodca ľudu. Pálenka nemôže a nesmie byť mzda za vybavenú fažkú prácu!

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Miestni správcovia katolíckej Jednoty s koncom roka po celej krajine vydržovali a vydržujú ešte naporad shromaždenia, aby sa presvedčili, aké pokroky robia miestne organizácie Katolíckej Jednoty. Výsledky týchto shromaždení sú v každom ohľade prekvapujúce. Nie len že predošli členovia s oduševnením skladajú svoje členovskú poplatky, lež aj noví členovia hlásia sa všade v obrovskom počte. Bojovníci katolíckej armády nevedia sa dosť prenačudovať nad tým, ako je možno za tú *jednu korunu* dať členom tak mnoho pekného čítania! Ako obrovský sa Katolícka Jednota zmáha, toho zrejším dôkazom sú shromaždenia, najnovšie vydržované na nasledujúcich miestach:

Bükk (stolica Sopron), **Herczeg, Szántó** (stolica Bács), **Tabánka** (stolica Bács), **Földes, Szempcz, Boldogasszony, Helés, Nagymegyér, Baranyaszentlőrincz, Vukány, Rábahidvég, Ujtelep, Pereszleny, Mélykut, Bieske, Toponár, Kismárton, Dernye, Gyimót, Hatvan, Szepesrét, Céke, Vinga, Rábakesöl, Szárföld, Iván, Bajcs, Zalavár, Zala, Pebeske, Gelse, Zalaszentbalázs, Temesvár, Csákova** (stolica Temes), **Babarc, Algyó** (stolica Csongrád), **Csorna** (stolica Sopron), **Mosonszentjános, Deméd** (stolica Hont), **Csobánka** (stolica Pest), **Nagykikinda** (stolica Torontál), **Nagydivény** (stolica Trencsén), **Radócz** (stolica Bars), **Bátya** (stolica Pest).

Nové organizácie sú utvorené v obciach: **Iklanberény, Lócz, Szakadát, Nemesladány, Pórladány, Nagygarasd, Beregtompaháza, Mesterháza, Sopron, Szécsény, Veperd, Veresegyháza, Szólád, Bokod, Mezőtúr, Óbecse, Mosonszentpéter, Fehértó, Uj Kér, Kismácséd, Kelenpatak, Szilsárkány, Uraujfalu, Hövej, Hímód, Magyarszerdahely, Ujudvar, Sopronkövesd, Répczasarud, Osztró** (stolica Nyitra), **Bácskertes, Csicsó** (stolica Somogy), **Erdőbánya** (stolica Zemplén), **Darászfalu** (stol. Sopron), **Lajtaszentgyörgy, Hédervár** (stolica Győr), **Orfű** (stol. Baranya), **Jarice**.

Nešťastie v baňách.

Hrozné nešťastie udalo sa 14. a 15. januára v baňách na kamenné uhlie následkom výbuchu plynu v obci *Domán* (solica Krassó-Szörény) a v obci *Ajka* (stolica Veszprém). O nešťastiach týchto podávame nasledujúcu zprávu:

Nešťastie v obci Domán.

Následkom výbuchu plynu v bani na kamenné uhlie v obci *Domán desať baníckych robotníkov prišlo o život a dvaja boli ranení*. Všetci zahynutí baníci boli ženatí a mali familie. — Stav dvoch ranených není povážlivý. V deň nešťastia sišlo do bane 124 robotníkov, z ktorých 112 ušlo životom. Asi polovicu oratovaných baníkov v bezpovedomom stave vyniesli z bane, ale na čerstvom vzduchu čoskoro prišli k sebe. O nešťastí hneď upovedomili vrchnosť.

Baňa v obci *Domán* prináleží Uhorsko-Rakúskej štátnej železničnej spoločnosti. Direkcia uhorských baní spoločnosti oznamuje, že nešťastie zapríčinily tie isté okolnosti, ktoré boli zapríčinily na ôsmom poschodí bane výbuch plynu aj v mesiaci decembri lanského roku. Osudnou zvláštnosťou vrstiev kamenného uhlia v dománskej bani je, že miestami, pod veľkým tlakom, obsahujú hniezda plynu «matán», ktorý časom neočakávane vybuší, náhle zaplaví baňu a strhne so sebou aj veľké množstvo uhlia. — Výbuchy za roky neboly také prudké, že by byly nešťastie, alebo nehodu zapríčinily. Preto je nepochopiteľné, že v blízkej minulosti dvakrát jedon za druhým sa udaly výbuchy s takou silou, že zapríčinily smrť početným baníkom. Ponevác baňa v obci *Domán* je opatrená všetkými ochrannými prostriedkami, za nešťastie nemôže byť nikto zodpovedný. — Nešťastie sa náhodou udalo. O rodiny zahynutých baníkov sa postará baňská spoločnosť.

Desať zahynutých baníkov v prítomnosti direktie bane a na jej útraty 16. januára populudní pochovali za veľkej sústrasti. Túto smutnú príležitosť internacionálna socialdemokratická strana k tomu chcela použiť, aby vyvolala vzburu, čo sa jej ale nepodarilo. Dvaja vodcovia červených socialdemokratov hneď po nešťastí večer prišli do Rešice a začali zarmútené robotníctvo poburovať. Dvaja buričia 16. januára predpoludním zavítali ku direktcii bane a žiadali,

aby popoludní práca vo všetkých šachtách bola zastavená. Baňská direkcia osvedčila sa, že ona aj bez nich už porobila poriadky a preto im je zbytočné miešať sa do vecí.

V cimiteri sišiel sa ľud v obrovskom počte. Po dojímavvej reči direktora bane socialdemokrat Baron povedal poburujúcu reč, v ktorej zamestnávateľov upodozrieval z vraždy. Prítomný hlavný slúžny mu na to odňal slovo s tým odvodnením, že pri takejto smutnej príležitosti nedovolí žiadne poburovanie. Po pohrabe jedon menší zástup robotníkov, nahecovaný červenými vodcami, povybíjal okná na hlavno-slúžnovskom úrade. Demonstrantov žandarmeria rozprášila. Večer potom nastal úplný pokoj.

Banické nešťastie v obci Ajka.

V obci Ajka v tamojšej bani na kamenné uhlie udal sa 15. januára na poludnie výbuch baňského plynu. — Baňa sa chytila plameňom. Lift zhorel. V bani pracovalo asi 200 robotníkov. — Okolo bane shríkol sa obrovský zástup ľudu. Pokrevní baníkov zúfale zalamovali rukami. Ochrannú prácu konalo obyvateľstvo celého okolia.

Oheň v bani.

Nešťastie v tejto bani by nebolo nabudlo takých veľkých rozmerov, keby následkom zvláštnej náhody nebol v bani oheň povstal, keď sa započaly ochranné práce. Predný robotník Alojz Hartel totižto olej nasadnutý okolo ventilátora zapálil so svojim lampášom. Dym zaplavil baňu. Počas úteku vyfahovací kôš vrazil do steny šachty a sa prevrhol a tak asi 60 na oratovanie čakajúcich ľudí tam zostalo. V bani pracovalo asi 200 robotníkov, z ktorých mnohí v inom smere utekali. Posiaľ vytiahli z bane 56 mŕtvov. Jedenásť ľudí bolo ranené, ale nie natoľko následkom úrazov, ktoré utrpeli, lež ich omráčil uhličitý plyn. Baníci boli zväčša ženatí a asi 30—35-roční ľudia.

Strašný pohľad poskytovala hŕba mŕtvych baníkov. Na perniach a v nosoch mali usadnutú krv, čo je bezpochybne dôkazom toho, že sa zadusili. — Od mŕtvych sotva na 20 krokov tesári a stolári zhotovovali umrlčie truhly a do úderov sekier miešalo sa bedákanie a nárek familií zahynutých baníkov. Umrlčí dom strážila žandarmeria, lebo pokrevní zosnulých siloumocou sa chceli dnu dostať, Alojz Hartel, ktorý

oheň svojou neopatrnosťou zapríčinil, tiež zahynul. Baňsky lekár Löbl, ktorý sostúpil do bane, aby ochranné práce osobne viedol, tiež zahynul. Zahynutí robotníci pochádzajú z blízkych okolitých obcí. Opravený ochranný kôš 12-krát spustili do bane a po každý raz osem ľudí oratovali.

Baňa v obci Ajka prináleží viedeňskej baňskej spoločnosti «Kohlenindustrie Verein». Táto spoločnosť má rozsiahle bane na kamenné uhlie v dolnej Austrii, v Česku, v Horvatsku a v obci Ajka.

POLITICKÉ CHÝRY.

L'udovým Novinám.

V ročnej zpráve Katolíckej Ludovej Jednoty na valnom shromaždení 15. decembra v Šoprone prijatej stojí doslovne: Do 12. decembra 1908. mala Katolícka Ludová Jednota členov 140.469. Z týchto maďarského jazyka je 88.005, nemeckého jazyka 25.030, slovenského jazyka 27.114, Bunyevácov, poľažne Horvatov je 2320. Členov máme vo všetkých stoliliach. Najviacej členov je v nasledujúcich: Nitra 10.118, Bácsbodrog 9641, Pest (bez hlavného mesta) 9137, Pozsony 6798, Zala 6668.

Jednota má 2021 organizácií. Z týchto sú najsilnejšie: Budapešť s 6120, Temesvár s 1779, Győr s 1112, Selmecbánya s 1000, Székesfehérvár s 999, Sopron s 900, Pöstyén s 813, Pécs s 790, Kecskemét so 664, Zenta so 628, Bártfa so 622, Privigyé so 610, Mezökövesd so 602, Szabadka s 551, Kistapolcsány s 527, Nagykároly s 439 členami.

Proti týmto nepodvratným dátam opovažujú sa «Ludové Noviny» v poslednom čísle nasledovne luhaf: «Jednota spoznala, že na Slovensku jej vavriny nekvitnú. Pán Rakovszky a spoločníci mimo Slovenska ale pôdy vôbec ani nemajú. Medzi kalvínov Maďarov si ist' predsalen netrúfa. Nemci ho nechcú. Srbi a Rumuni nie sú katolíci. Jedine Slováci by ho mohli spasiť a tí veru ho už veľkou čiastkou poznajú».

Luhaniny Ludových Novín uvádzame doslovne. Treba ích porovnať s úradnými dátami Katolíckej Ludovej Jednoty a presvedčiť sa na vlastné oči, ak nehanebne luhaju Ludové Noviny. Podobne luhaf neopovážia sa ani židovské a socialdemokratické noviny.

54 millionov.

Za Bosnu a Hercegovinu zaplatime Turkovi 54 millionov korún. Je to ozaj pekný groš! Minister za hraničia barón Aehrenthal Lexa, keď túto summu Tur-

kovi ponukol, tak rozumkoval: lebo zaplatíme raz na vždy 54 millionov, alebo sa pustíme do vojny, ktorá stokrát viacej stojí a ktorej prípadne hrozne mnoho ľudských životov v obeť padne. Medzi dvoma zlými vecami vyvolil si teda menšiu zlú vec. Lež aj to by skutočne veľmi zlá vec bola, keby pre tieto milióny nové farchy uvalené boli na ľud uhorskej krajiny. Bosna a Hercegovina dostanú onedlho konštitúciu. Nech teda tie milióny, čo za ne platíme Turecku, vezmú do riadneho jejich rozpočtu a nech si ich platia zo svojho vrecka. Potom bude u nás s annexiou každý človek spokojný.

Pomoc rodinám vojakov v Bosne.

Dľa nariadenia spol. ministra vojny, rodiny v Bosne, v Hercegovine a v Dalmatsku zadržaných rezervistov a náhradných rezervistov dostanú štátnu podporu, ale len v tom páde, keď je nepochybné, že rodinu zadržaný vojak živil. Každý jednotlivý člen rodiny dostane denne 69 halierov podpory, vyjmúc niže 8-ročné detky, ktoré dostanú denne len 34 haliere. Celá podpora dohromady ale nemôže byť väčšia, než koľko v službe zadržaný vojak v občianskom živote za deň zarábal. Ak je rodina utisknutá na bytné, v tom páde na bytné dostane polovičke dennej podpory zodpovedajúci obnos. Náhradní rezervisti túto podporu dostanú rátajúc od 29. novembra minulého roku, rezervisti ale od 1. januára t. r. asice v dvoch rátoch mesačne.

Zo snemu.

Krajinská snemovňa vyslancov držala prvé zasadnutie po vianočných prázdninách 18. januára. V nasledujúcich zasadnutiach odbaví snem menšie zákonné predlohy, po čom nasleduje pojednávanie predlohy o daňovej reforme.

Z CUDZOZEMSKA.

Vyrovnanie s Tureckom. Vyrovnanie Uhorsko-Rakúska s Tureckom nielen v Nemecku, ale aj vo Francúzsku, v Anglicku a v Taliansku a bezpochybne aj v Rusku s radosťou vítajú, lebo je zárukou toho, že výhľady na udržanie pokoja na Balkáne sa značne zlepšili. Petrohradský časopis «Novoje Vremja» píše, že dohodnutie je výtečným zdarom rakúskej a uhorskej politiky a novšou porážkou ruskej diplomacie. Následkom dohodnutia pokoj je zabezpečený.

Srbi sa hnevajú. Vyrovnanie Uhorsko-Rakúska s Tureckom nadmieru neprijemne sa dotklo tak belehradských dvorných, ako i vládnych a politických kruhov. Pod predsedníctvom kráľa odbývaly sa ministerské porady, ktoré sa radily o zmenenom rozpoložení a pretriasaly otázku, jaké stanovisko má zaujať Srbsko voči tomuto obratu. Rozhorčenie stupňuje i to, že z Paríža a z Petrohradu dochádzajú neprajné zprávy, ktoré žiadajú, aby sa Srbsko pokojne chovalo. Belehradské časopisy ostro napádajú Francúzsko a Rusko a urážajúcim tónom sa zmieňujú o tureckej vláde, ktorá dľa

nich zbabele poldruha miliona duší čo otrokov predala. Dľa belehradských časopisov Francúzsko dejstvovalo čo natisknutý sprostredkovateľ, a Srbsku prešlo cez rozum. Rusko ale aj teraz, ako toľkokrát oklamalo Srbsko.

Na ministerskej porade srbský zahraničný minister Milovanovič odporúčal, aby Srbi aj ďalej pokojne čakali rozhodnutie európskej konferencie. V politických kruhoch Srbska sú tej mienky, že je pre Srbsko už všetko ztratené.

BESEDNICA.

Životopis kaplána vustrkovského.

Napísal: Ján Horváth, káplán vustrkovský.

(Pokračovanie.)

2

Minuly sa zatým dva roky. Čo je to v živote ľudskom? Prišiel september, otvorily sa školy. — Chlapci, vrabci brali sa do školy. Matka mi kúpila tabuľku, griflík.

— Načo to bude? — pýtam sa maminky.

— Však budeš vidieť! — odpovedala matka.

A milého Janka pojala za ruku a choď do školy. Zaviedla ma do prvej klasy, k pánu učiteľovi, Kolenčíkovi. Toho som sa ja veru trochu nalakal, lebo mal štyri oči: to jest okuliare. Upevnil si ich lepšie na nos a vizitiroval ma:

— Jak sa voláš? — pýtal sa ma.

— Janko! — odpovedal som bojzhlive.

— A druhé meno jaké máš?

Už toto som nevedel vypovedať od strachu. Matka ma v tom vypomohla. Šťastlive som podstúpil hrozný zápis. Potom ma posadili do prvej lavici medzi mladých mudrcov. Matka sa odobrала od pána učiteľa, zavrela dvere za sebou a ja som sa veľmi teskno cítil medzi tými šarvancami.

— Ruky na lavice! — znel hlas prísneho učiteľa.

Keď to tak musí byť, myslel som si, teda ruky na lavicu. Asi desať kollegov stálo pred jednou tabuľou a za učiteľom jedon nad druhého vrešťali: a, á; a, á! To sa mi zdala byť fain zábava. Myslel som si, že aj ja mám aký-taký hlas, aj ja sa ohlásim. Však keď na domáceho psíka Šipsiho skriknem: Ideš do búdy! tak sa schová až no. Ale tu sa mi to nepošastilo. Čo som len vládal, som kričal: a, á!

— Kto to bol? Čo to za ledačina? — volal učiteľ oproti mne. A už aj v tom okamžení ukazovalo na mňa asi 20 prstov mojich kollegov. Avšak mimo napomenutia nič zlého sa mi nestalo. — Porozumel som z toho, že to neni len tak, ako na Šipsiho kričať a preto

ticho som sedel. Ale netrvalo to dlho. Za chrptom mi sedel môj kamarát Ferko Bugavec a ten mi chcel dať na vedomie, že je aj on v škole a začal mi vlasy fahaf. Krátky čas som to ešte snášal, však ale konečne trpezlivosť ma opustila. Obrátil som sa a v tom okamžení také zaucho som mu vypálil, že to až do veľku spomína. Čo ale potom nasledovalo, to som nenesol len tak na sucho, lebo pán učiteľ ma vyviedol von z lavice a trstenicou ma tak začal obrábať, až som vyskakoval od bolesti. Na to som sa aj zapovedal, že pán učiteľ ma viac nebude vidieť v škole. Pustili nás domov; obed mi dobre šmakoval, ale po obede do školy ísť, niako sa mi nechcelo. Darmo ma napomínala matka, ani jablko mi nedodalo chuti. Chytila teda paličku do ruky a napred! Janko do školy! veru som aj utekal. Tabuľka pod pazuchou, griflík v ruke, slzy v očiach, tak som maštroval jako dajaký vojak. Ale som si to aj zapamätal. Od toho času neopovážil som sa protiviť prísnému slovu materinskému.

S týmto sa započala moja žiacka doba, bárs mnoho rázy trpká, ale každému potrebná. Veľmi živo som si zapamätal tie hodiny, ktoré som strávil na vyučovaní katekismusu. Môj katechéta, ktorý sa vynasnažoval zaštepíť útle kvietky nábožnosti a bázne Božej do srdca detinských, hlboko sa mi zaryl do môjho srdca a jeho obraz nikdy nezanikne v mojej mysli. — Povďačnosťou viniem sa k nemu ešte aj včul v mojom dospelom veku, ale s povďačnosťou budem naň myslieť až do poslednej hodiny života môjho — Jeho meno je: Julius Széplaky Tie biblické deje tak milo, tak sladkým spôsobom vedel predkladať malučkým, že sa jeho slová nespozorne vskrely do srdca detinských. Obyčajne sme ho tak počúvali, že nám ústa ostaly otvorené a veru aj pečený holub by bol mohol vletieť do nich. Že sme boli mnoho rázy nepozorliví, roztržití pod jeho vynačováním, to samo sebou sa rozumie. Ale on vždy vedel obrazotvornosť našu obrátiť na svoju prednášku.

Bolo to v prvej pred vianocami. Vypravával nám, jako Boh stvoril prvého človeka.

— Deti moje! — začal on. — Pán Boh vzal do ruky hliny a z toho spravil človeka. Ten človek mal hlavu, nohy, ruky atď. Ale ešte sa nevedel hýbať, nevedel ani hovoriť, ani chodiť; ešte mu volačo chýbalo. To volačo, čo mu chýbalo, to bola duša. A preto jako stvoril tú dušu? Tak že dýchnul do toho človeka a ten človek, ktorý predtým nevedel chodiť, vypravávať, včul, jako Pán Boh vdýchol doňho, začal chodiť a hovoriť. S týmto dýchnutím čo učinil Pán Boh?

Nato deti jednohlasne odpovedali:

— Pán Boh s tým stvoril dušu!

— Dobre ste odpovedali. Ten človek, zakiaľ nedostal dušu, taký bol, jako sňahový panák. Videli ste už sňahového panáka?

Všetci prisviedčali, že videli.

— Ten panák pravda nevedel sa hýbať, chodiť a vypravávať?

Všetci odpovedali:

— Nie!

— No vidíte! tak aj prvý človek, zakiaľ nemal dušu, nemohol nič robiť, nemohol chodiť, nemohol vypravávať.

Na toto vstal Ďuro Darančinov a povedal:

— Pán katechéta! Keď sme panáka vĺali zo sňahu, dali sme mu aj falku.

Všetci sme sa nato zarehotali a ledva nás mohol pán kaplán utíšiť. Ale mne tá fajka nedala pokoja. — Drgnem kamaráta vedľa mňa sediaceho:

— Počuj, Ferko! keď prídeme domov, aj my vystavíme zo sňahu panáka, áno?

— Áno, Janko! — odpovedal on radostne. — A dáme mu aj fajku.

Ale pán kaplán zbadal náš rozhovor a preto ma vyvolal, aby sa presvedčil, či som pozor dával na jeho slová.

— Janko! — pýtal sa ma. — Keď Pán Boh telo prvého človeka učinil z hlíny, vedel ten chodiť a vypravávať?

— Nie! — odpovedal som.

— Nuž čo mu učinil, čo mu dal Pánbožko, aby mohol chodiť a vypravávať?

Ja ešte zahrúžený v rozhovore s mojim kamarátom, rýchle som odpovedal:

— Fajku!

No. toto neočakával a odvrátil sa, aby sme nevideli jeho úsmev. — Takto som ja odpovedal pre moju nepozornosť. Hneď som napravil svoje slová, ale už bolo neskoro. Decká sa rehotaly bez konca kraja. Mal som potom za istý čas počúvania: Janko, kde je fajka? Ale potom som väčší pozor dával.

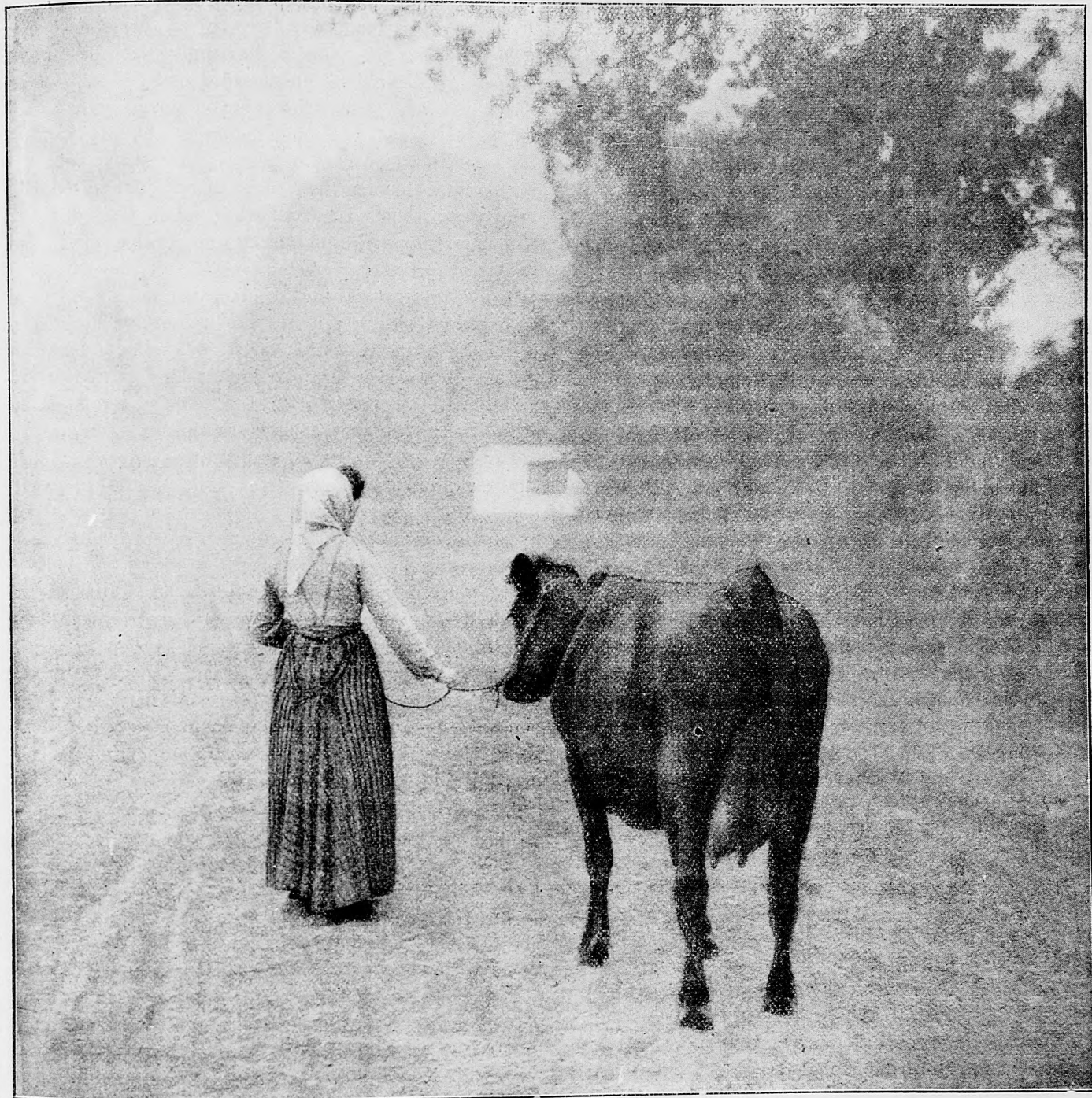
Utekaly roky a už som chodil do štvrtej triedy. — Dostal som prísneho učiteľa, Antona Keleyho, ktorý ten fundament, čo som si dotiaľ nadobudnul, ešte dokonalejšie upevnil. Jeho múdrosťou spojenej prísnosti veľmi mnoho ďakujem. Už jako väčší žiak, začal som ministrovávať, obsluhovať pri oltáre. Pár rázy som rozbil ampulky, keď víno zostalo v nich, to som vypil s kamarátmi, niekedy som sa v sakristii pobil s druhými, keď ma nechceli pustiť ministrovávať. Ale pri tejto bitke ja som bol vždycky trpiaci. Prečo? Počuj len, milý čitateľu.

Pre jednu telesnú chybu ma matka často oplakávala, asice preto, že som mal malý vzrast. Na tie roky, ktoré som mal, bol som veľmi malý, šprndlík; tak, že medzi inými som sa ztratil a keď som ministroval, knihu som nedočiahol, až len vtedy voláko, keď som na palce vstal. No, ale kebys' ma včul videl, milý čitateľu, skoro na dva metre som nariastol. Preto, milé matky, nemusíte sa obávať, jestli vaší chlapci zdajú sa byť pidimužikmi; padne na nich rosa, poprší na nich a oni tak porastú, jako z vody. Ja som moju matku s tým tešil, že však zlá zelina nevyhynie, ba najmožnejšie rastie; to sa stane i so mnou. A opravdive.

Už za mladý rád som filozofoval. Keď sme sa zosli chlapci do kopy, bolo tam výpravek. Jedon ráz vo

štvrtok popoludní zošli sme sa u Janka Krkanovho a predmetom našej schôdzky bolo, či máme ísť vrabcov vyberať a či nie? — Bol medzi nami aj Števo Hahula, ktorého sme tatkom volali, lebo každú klasu musel opakovať a predsa sa nenaučil ani čítať, ani písať, takú

Tu ale Števo Hahula poznamenal, že veru škoda, že tých vrabcov nemôžeme navštíviť, lebo videl medzi nimi hodných; jeden bol, jako kohút veľiký. Na toto som si ja pomyslel: Počkaj, brachu, ja ti ešte iného poviem!

Pozdná jaseň.

tvrdú hlavu mal. A chlapčisko bol už skoro na pol-druha metra. Preto sme ho volali tatkom. Tento nás odhovril, aby sme neišli vyberať vrabce na vežu, lebo pán organista už vie o našom kongresse a bude na nás striehnuť, aby sme vrabcacie hniezda nepoturbovali. Teda s dihým nosom sme sa zriekli výberania vrabcov.

— Chlapci, viete jak veľikým vyrastie vrabec za sto rokov? — pýtal som sa.

— Jak veľikým? — otvárali ústa ostatní.

— Jako jedna sviňa?

No, s týmto som pohnul rozumom. Ostatní aj verili, aj nie. — Keď sa včul zídcom so Števom Hahulom, nezabudnem sa ho pýtať:

— Števo, videl si už vrabca, jako kohúta?

— A ty si už videl storočného vrabca, jako sviňu? — pýta sa on. A pri tomto sa oba zasmejeme nad našim detinským mudrilantstvom.

V prázdninách, vo vakáciách, priúčala ma matka do roboty, ale k tomu som nemal žiadnej chuti. Dali mi pod opateru veľký krdel husí a hybaj s nimi včas ráno na pažiť. Dvadsať som ich mal ráno, ale večer som už len 19 dohnal domov. Neopovážil som sa ísť ku večeri. Matka ma trochu vymastila trstenicou a neposlala ma viac husy pášť. Viac škody by bol narobil, jako chosňa. Veď aj boly veľmi divé tie husy, nuž a jedna ma nechcela poslúchať a preto som ju tak švacoľ po hlave, až motolicu dostala a vypustila paru. — S týmto bol koniec aj mojemu «husárstvu».

Na druhý deň ale čakala ma ťažšia práca. Jako začalo svať, už ma matka zohnala:

— Keď nevieš husy opatrovať, pakuj sa na výrobky na Kľučiarňu!

Toto bolo veru zlé «dobré ráno». Jaj! tam je ten hrozný Michal Buday, išpán robotnícky, ktorý tak nemilosrdne bije chudiatka, úbohé deti. O Božíčku môj! čo to tam bude so mnou? Volky-nevolky sobral som si kapsu, matka mi do nej položila štvrt pečaňa chleba, kúsok slaninky a hajda! robiť denne za 25 krajciarov. Sotva sme tam začali pretrhávať burgyňu, už som dostal príučku. Ale nie len ja, lež aj mnohé ostatné deti tak boli bité, až im kdesi kľbáse navrely. Ten oplán bol ozaj nemilosrdný!

Predsa som tam vydržal jedon mesiac. — Vyrobil som 5—6 zlatých, ale som celkom onezdravel. Ešte aj keď som spal, snívalo sa mi o burgyni, všetko sa zeleňalo predo mnou. Len kedy-tedy som sa prethol zo spánku, keď sa mi snívalo, že mi niekoľko zralých vypálil išpán Buday.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Kráľ v Budapešti. S koncom tohoto mesiaca jeho veličenstvo kráľ, pravdepodobne príde do Budapešti ku kratšiemu pobytii.

Pro Calabria. Jeho eminencia kardinál knieža primas Klaudius Vaszary nariadil v poslednom obežníku, aby ku podpore zemetrasením navštívených krajov južného Talianska v každom kostole a v každej verejnej káplne arcibiskupstva ostrihomského zavedené boly sbierky.

Veľkodušný milodar. Osvietený pán biskup dr. barón Karol Hornig katolíckym tovaryšským spolkom vesprémskeho biskupstva daroval 2000 korún.

Chýry z biskupstva košického. Novo utvorený spolok ochrany katolíckych žien 9. januára vydržoval prvé svoje riadne shromaždenie. Na shromaždení predsedala podpredsedníčka krajinskej ochrany žien Editha Farkas; prítomní boli viacerí hostia z hlavného mesta a početné horlivé panie tunajšie. Shromaždenie zahájil rečou osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie. V shromaždení tomto vyvolený bol aj úradnícky sbor. Na druhý deň, 10. januára osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie slúžil svätú omšu a vo veľkom počte prítomné panie oduševnenými slovami povzbudzoval ku vytrvalosti v šľachetnej práci ochrany ženskej. Po svätej omši posvätil osvietený pán biskup odznaky spolku, ktoré členom oovzdane boly. Podpredsedníčka krajinského spolku Editha Farkas držala po tom o 11. hodine v autonómnom katolíckom kruhu prednášku, na ktorej vo veľkom počte súčasťnilo sa obecenstvo. — V katolíckom tovaryšskom spolku, ako po iné roky, tak aj prítomne vydržávajú sa pre remeselnícku mládež poučné prednášky, asice každý deň až do mesiaca mája o 8. hodine večer. Ku prednáškam v nedeľu vydržíavaným, má každý prístup, prednášky v robotné dni sú ale len pre členov spolku. Prednášky vydržávajú s pochvalnou obetovavosťou professori a kňazi praemonštrantov. Prednášku bude držať príležitostne aj osvietený pán biskup. — *Tállya.* Neunavenou prácou a horlivosťou tunajšieho farára Jakuba Kohlen, založená je tu Katolícka Jednota a katolícky tovaryšský spolok. — *Erdöbénye.* Dňa 10. januára založili tu Katolícku Jednotu so 70. členami. — *Sztropkó.* Tunajší hlavný slúžny Tomáš Malonyay, vidiac hroznú záhubu, akú spôsobuje tunajšiemu ľudu pálenka, zadal prosbu na financie, v ktorej žiada, aby 5 krčiem zatvorené bolo, ponevác tu obecenstvo neslýchaným spôsobom obsypané je krémami. — *Abaujszántó.* Katolícke obecenstvo na založenie nového organu 10. januára usporiadalo zábavu, ktorej dônos činil 500 korún. Jozef Káger farár a vicedekan z Boldogkőváralja zabával prítomných veľmi podarenými názornými obrazami zo života Pána Ježiša.

Chýry zo Spiša. Vo farnosti Majorka sa nedávno tiež utvorila Jednota Katolíckeho Ľudu. Jednota má dosiaľ 60 údov. V kéžmárskom dekanátskom okrese je teda Jednota už v štyroch farách založená. Lubovenský okres ale ešte vždy hlboko spí! — Náš osvietený pán biskup, dr. Alexander Párvy daroval rim. kat. škole v Lubických Kupeľách 70 korún. — V Tátralomnici bolo do 27. decembra 150 zimných hostí. — V Novej Vsi utvorili mestskú jatku na hovädzie mäso; kilo stojí tam jedn. korunu. Tamojší mäsiari predávali doteraz kilo po 1 korunu 30 halieroch. Také spoločné jatky by sa aj po iných mestách mali založiť, lebo mäsiari robia s obecenstvom čo chcú! — V Lubici vyvolili za hlavného mestského notára so 43. hlasmi Karola Weisza; jeho protikandidát, Ján Kerényi len šesť hlasov dostal. — V Osturny sa stal farárom Ervin Bysz, syn notára v Jarembíne. — V Kacvine a v Osturne bude onedlho

tiež pošta. — Richvaldskí veriaci obetovali pre pohorelcov v Hodermarku 12 korún a pre africké missie 5 korún 47 halierov.

Chýry zo Šariša. Prešov. P. Jakub Schaefer jezuita zo Satmáru s koncom starého roka držal konferencie, náboženské prednášky v kláštore anglických mníšiek pre členov spolku prevelebnej sviatosti Oltárnej a kongregácie Marianskej. Na konci prednášiek pristúpili všetci ku svätým sviatostiam a tak posilnení s milosťou božskou začali nový rok. — Škola na dorábanie čipiek je ustavične otvorená, poplatné na celý kurzus je len 1 koruna. — Minister obchodu sa vyslovil, že jarmoky od starých časov na dni nedeľné ustanovené, nemôže preložiť na dni robotné. Jestli by ale dakto z nútnej potreby preloženie jarmoka žiadal, zaslúbil, že jarmok napozatým na nedeľu nepreloží. — Minister výučby profesora náboženstva pri kráľ. katolíckom gymnáziume Adalberta Vick vyznačil povýšením do VIII. triedy vyššieho platu. Toto vyznačenie menovaný profesor skutočne si zaslúžil. — *Jernye.* Z nútra obnovený, krásne vymalovaný a novým hlavným oltárom ozdobený kostol 17. januára, v deň svätého Antona, jakožto patróna svojho, bol posvätený. Ku slávnosti tejto dostavil sa patrón kostola a krajinský vyslanec Felix Szinyei-Merse a prišlo vo veľkom počte aj okresné duchovenstvo. — O ozdobu chrámu Pána veľkých zásluh si nadobudnul neunavene horlivý farár tunajší Rudolf Csupák. — *Ladomérvágás.* Karol Ladomersky tunajší grécko-katolícky farár, vyslužený vicedekan a radca biskupskej stolice, tieto dni v 86. roku veku a v 59. roku blahonosného účinkovania svojho, po prijatí svätých sviatostí, odovzdal dušu Stvoriteľovi svojmu. — *Szinnyeujfalu.* Najnovšie utvorená je aj tu Jednota Katolíckeho Ludu s 36. členami, ktorí s týmto vstúpili do radov katolíckej armády, ku obrane cirkvi a viery proti nápadom bezbožných nevercov. — *Lemes.* Tunajší notár Baltazár tahvári Tahy 12. januára zomrel a pri úprimnej sústrasti rodiny a početných známych pochovaný bol 14. januára. V zomrelom stratil tunajší národ dobrého priateľa a obec svedomitého a neunavne pracovitého úradníka. O. v. d. m. P.

Vlci. V obci Királyhelmece a na okolí sa vlci veľmi rozmnožili. Minulé dni sa ľudia pri cintoríne stretli s dvoma vlkami. Ľudia začali vlkov prenasledovať, pokiaľ ale nemali pri sebe flinty, nemohli ich zastreliť, museli sa tedy len s tým uspokojiť, že vlkov zahnali do hory. Na druhý deň na úsvite sa dvaja vlci zase zjavili pri cintoríne, ba sa opovážili vstúpiť až do dediny, kde zväčša ráno tento neobyčajný zjav nie malý

strach vyvolal. Na šťastie ale vlci nikomu neublížili a sa len presly cez dedinu. Keď išly pred jatkou mäsiara Ladislava Soltésza, tento ich flintou začal prenasledovať, jedného z nich zastrelil, druhý ale ušiel. V obci Királyhelmece a na okolí po tieto dni zariadia veľkú poľovačku na vlkov.

Smrť pri vytrhnutí zuba. Z Dolného Kubína sdeľujú: Roľník v obci Lokca Štefan Mihalčík, ktorý časom aj zuby vyťahuje, ešte 9. decembra 1908. vytrhol Jánovi Kobušovi Kramarčíkovi boľavý zub. Klieste, ktorými zub fahal, boli hrdzavé. Kramarčík si otrávil krv a o osem dní aj zomrel. Následkom oznámenia nariadili urtvolu pitvať a ustálili, že si Kramarčík skutočne krv otrávil. Mihalčíka následkom tohoto oznámili kriminálnemu súdu.

Zvýšené povozné vystaľovalcov. Spoločnosť: «Hamburg Amerika Linie», ako z Fiume oznamujú, na všetkých svojich medzi Európou a Amerikou chodiacich lodiach od 1. januára t. r. povýšila povozné o 30 mariek. Americkou vládou na každého vystaľovalca, ešte aj na nemlúvniatka vyrúbenú 16 mariek obnášajúcu daň od 1. januára tiež povýšili na 17 mariek. Povozné od nemlúvniatok ale znížili so 4 mariek na 3 marky. Povozné pre tých, ktorí sa z Ameriky späť vracajú do Európy, určili na 134 mariek. Z Ameriky vracajúci sa vystaľovalci rozprávajú, že po voľbe predsedu Spojených Štátov očakávaný rozkvet severoamerických priemyselných podnikov nenastal, následkom čoho sa veľa vystaľovalcov späť vracia do Európy.

Nemecká vzducholoď na Horniakoch. Ponad obec Lisá (Fehérhalom, stolica Trenčianska) minulú nedeľu preletela jedna vzducholoď, ktorá sletela na jeden blízky vrch. — Na vzducholodi boli traja cestovatelia, ktorí sa v Berlíne v sobotu popoludní o 5. hodine povzniesli do povetria a po 20-hodinovej čarokrásnej ceste v povetrí, neďaleko obce Lúky (Alsórétfalu) sostúpili na zem. Vetroplavci boli veľmi prekvapení, keď sa po svojom sostúpení chceli poshovárať so Slovákmi, ktorí im pribehli na pomoc a počuli od nich neznámu reč. Vetroplavci sa v Lisej naobedovali a potom s najbližším vlakom odcestovali späť do Berlína.

Nové dela v armáde. Z Levoče sdeľujú: Všetkých tých poručíkov, zástavníkov a kadétov v Prešove ležiacého delostreleckého pluku, ktorí roku 1908. boli na zbrannej cvičbe, na 26. januára zavolali na 28 dní na zbrannú cvičbu, aby sa naučili manipulovať terajšie nové kanóni.

Nebezpečenstvo vojenského strážcu. Minulú nedeľu v noci strelili na vojaka, ktorý strážil sklad na

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapešť, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako veľkú požičku, preto aby bolo sponoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičku už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťaroch. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odprávi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v častiach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcelovaní na pomoci je v každom ohľade. Ústav na jednoduchý list bár komu schotue ovnoveda.

patróny v Prešporku. Ako teraz z Prešporku oznamujú, tamojšia polícia ustálila, že útok spáchal kellner bez práce Róbert Csermák. Keď ho vypočúvali, povedal, že raj svoj nový revolver chce vyprobovať.

Odmena kráľovrahom, V Belehrade veľký ruch budí tá zpráva úradného časopisu, v smysle ktorej dvaja vodcovia kráľovrahov Juraj Genčič a Peter Mišič dostanú od srbského štátu veľké koncessie. Genčič dostal povolenie ku postaveniu veľkej textilnej fabriky, Mišič ale na dorábanie výbušných a chemických látok Protiivníci sprisahancov veľmi tuho napádajú vládu pre jej pokračovanie, že kráľovrahom ešte aj teraz dáva veľké odmeny.

Oheň. V Spišskom Podhradí (Szepesváralja) dňa 12. tohoto mesiaca vo včasných raňajších hodinách vypukol oheň, následkom ktorého zhorel dom hostinského Štefana Varsányiho a domy jeho dvoch susedov. Všetky tri domy až po základy zhorely.

Hriešny New-York. Z New-Yorku oznamujú: Nový kongress štátu New-York tieto dni vydržoval svoje prvé zasadnutie, na ktorom jeden opposičný vyslanec tuho napadol náčelníka polície v New-Yorku pre zhoršenie sa verejnej bezpečnosti. V posledných troch rokoch zatkli v New-Yorku bez mála $\frac{1}{4}$ milióna ľudí, z ktorých 140 tisíc odsúdili. Väčšie zločiny spáchali riadne Taliani, členovia takmenovanej «Čiernej ruky», ale z týchto len 36 vedeli odsúdiť. Táto tajná spoločnosť od roku 1905. spáchala 44 útokov bombami, následkom čoho veľa ľudí prišlo o život. Úžasne veľa lúpežných vražd sa udalo, ale z páchatelov len dvoch-troch vedeli chytiť,

K našemu vyobrazeniu.

Pozdná jaseň prišla. Tráva už schla a svädla. Chudobná žena predsa jedinkú jej kravičku vyviazala na pašu a ako nám to vyobrazenie predstavuje, vedie ju domov.

HOSPODÁRSTVO.

Hospodárske úvahy.

Spisal Imrich Herczmanszky, tajomník hospodárskeho spolku nitrianskej stolice.

(Pokračovanie.)

O spolkoch.

Náš ľud vôbec už mnoho čítal a slyšal o spolkoch. Spolky alebo sdrúženia viacerých v jednu spoločnosť, považujú sa za ten najlepší prostriedok, ktorým najľahšie pomôcť sa môže ľudu v rozličných biedach a krízoch. Vidieť to i z toho, ako prišli ľudia na myšlienku zakladania spolkov.

V severnom Nemecku panovala roku 1847. hrozná bieda. Tamojší ľudia odkázaní boli cez dlhý čas len na polievku, ktorú si zo všeliakej trávy varili a mnohí boli radi, keď sa k tomu najesť mohli trochu kapusty. Ako

to videli hohatší ľudia, začali sa radíť, akým spôsobom by mohli ubiedenému ľudu pomôcť. Pri poradách, ktoré z tejto príležitosti viedli, prišli ku tomu výsledku, že oni sami zo svojich síl neni sú vstave ubiedenému ľudu pomoci poskytnúť. Uzavreli preto, že pojdu na vidiek a poprosia zámožnejších gazdov, aby peniaze složili k oratovaniu ľudu od hladu. Ako už volačo peňazí po hromade mali, kúpili múky, dali vystaviť veľké pece, v ktorých pre hladom umorený ľud vo dne, v noci chlieb piekli. Upečený, zdravý chlieb predávali za tú cenu, čo ich koštoval. Týmto spôsobom dostal ľud lepší a o mnoho lacnejší chlieb, ako predtým. Z tohoto sa presvedčili ľudia že potrebné veci o mnoho lacnejšie môžu si zaopatriť, keď sa spoja v jednu spoločnosť, v jeden spolok, ako keby si každý osobytne, zo svojej sily chcel zadovážiť, čo potrebuje.

Začali preto spojenia, družstvá a spolky utvorať. Takto hlad a bieda prinútily ľudí k zakladaniu všeliakých spolkov.

Keď všeobecná veľká bieda prestala, pretože ľudia nemali čo siat a sadiť, rozdávali z utvoreného už spolku zbožie na siatie a krumple na sadenie. Videli ale, že i týmto neni sú vstave ľudu celkom pomôcť a preto krom zrna na siatie začali roľníkom ešte aj lichvu a k obrábaniu zeme rozličné hospodárske stroje dávať. Keď už dosť peňazí pospolu mali, dávali ľuďom aj požičky na ľavné úroky. Týmto vyslobodili ľud z pazúrov úžerníkov.

Jedna spoločnosť však nemohla vyhovieť požiadavkám celých krajov hladom navštvienených. Uzavreli preto, že dla možnosti po všetkých stranách severného Nemecka budú zakladať podobné spolky. Tak sa aj stalo! Tieto spolky staly sa v krátkom čase ovpravidovým požehnaním pre ľud. Prekvitajú už aj po celom Nemecku. Neni tam dediny, kde by neboly podobné spolky a to rozličného druhu. — V jednom požičiavajú peniaze na malé úroky, to je *úverkový spolok*. V druhom predávajú múku, sol, chlieb a iné potrebné veci, to je *potravný spolok*. V treťom predávajú gazdovia mlieko, to je *mliečárň.* Vo štvrtom predávajú gazdine kurence, sliepky, vajcia atď., to je *hid speňazujúci spolok*. V piatom môže gazda odpredať rozličné, cez zimu doma zhotovené veci, ako: vydly, lopaty, metly, košíky atď., to je *domáce nástroje zceňujúci spolok*. V šiestom môže gazda odpredať zbytočné obilie, krumple, fazulu atď., to je *plodiny odpredávajúci spolok*. V siedmom gazdovia môžu čítať dobré gazdovské noviny, knižky a rozhovárať sa o rozličných hospodárskych záležitostiach, to je *gazdovský kruh*.

Vidíme teda, že Nemci sú múdri ľudia, tí sú neni spokojní s jedným spolkom, ale hneď si založia v jednej dedine aj 5—6 spolkov. Netreba si ale myslieť, že tieto spolky Nemci na darobnicu založili. Óh nie! — Nemci sú veľkí špekulanti, tí si vedia veľmi dobre vyrátať, čo im donáša osov. Vezmime na príklad spolok na odpredanie mlieka. Pohliadnime teda, prečo založili Nemci mliečárne. Veru len preto, aby zo svojej zeme

čím väčší chosť mali. — Prišiel na to Nemeč, že keď svoje zeme nebude dobre hnojiť, ani dobrú úrodu nemôže očakávať. Aby teda mal dosť hnoja, musí viac statku držať. Ale si aj to vyrátal, že medzi statkom každá fajta nedá rovnaký ošoh. Po mnohom rozmýšľaní prišiel aj nato, že krava, keď ju bude dobre chovať, dá mu aj hnoja, aj najviac chosť. Teda držal si kravy; za mlieko a za telce pekný groš dostal a pritom aj svoje zeme si mohol dobre pohnojiť, aj tie mu väčší ošoh donášaly. Pravda je, že pre málo krmu z prvoti kravy ťažko mohli držať, ale si Nemci aj v tomto ľahkú radu dali. Miesto toho, že by boli všetky zeme obilím zasiali, do jednej čiastky zeme siali krmu, asice lucernu, datelinu, ľadník atď. A veru toto si Nemeč dobre vyšpekuloval, lebo keď takúto krmu dával kravam, tie mu raz toľko mlieka dali, ako predtým a aj zeme si s tým poprával, že do nich krm sial. Zeme mu, keď za krmou obilie sial, dobrú úrodu dali. Mlieko, miesto toho, že by bol dal doma robiť z neho syr a maslo, odpredal v založenej mliečárni a dostal zaň doma pekné peniaze. — Nemusela sa jeho žena s mliekom po meste túlať, s predávaním čas márneť, miesto toho vybavila si robotu kolo domu. Takto robil Nemeč s rozumom a na tento spôsob tam ľud sbohatnul. Za to máme aj my nasledovať tento príklad, neškodilo by, keby sme aj my trochu sbohatli.

(Dokončenie nasleduje.)

DOPISY.

Kis-Vendég.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krestane».

Od tých časov, čo náš obľúbený časopis «Krestan» jestvuje, ešte málokedy, alebo asnaď nikdy neprišla zvesť o osade Kis-Vendég. Uhorské meno obce nenie pomaďarčené, ale originálne, lebo dľa starodávnych písíem už pred 130. rokmi toto meno nosila naša obec. Obec táto leží v nitrianskej stolici a chotári sa s Trenčianskou. Na toľko je vzdialená od mesta, že cestovateľ mnoho rázy aj trpezlivosť ztratil, zakiaľ sa do najbližšieho mesta dostane. — Včul najnovšie v tomto ohľade obyvateľom tunajším už svitá, lebo cestu, ktorá dosiaľ neznesiteľná a odporná bola, nie ceste, ale rozoranej roli sa podobala, už dláždia a úfam, že nebude dlho trvať, čo ju celú do poriadku privedú. — Dosiaľ nemala cesta táto patrona, pravého zastupiteľa. Pred dvoma rokmi sa zaujal za ňu štát a odovzdal cestovnej komissii 40 tisíc korún, ktorým nákladom sa

zaiste úplne do poriadku privedie. Vedie ona cez Šišov do Veľkých-Topolčian.

Obec Kis-Vendég obklučujú vrchy. V lete, keď sa stromy rozvinú, pekná to panoráma, tak že mnohé kúpeľné miesta nemajú krásnejšieho priestoru. Naše vrchy sú z čiastky aj zlatou baňou pre obec, lebo na nich krásne duby rastú. Toto drevo je dôchodkom obce, za ktorý sa mnoho trápiť nemusí. V inom obyvatelia sa zaoberajú roľníctvom, s vozením dreva; dosť veľa ľudí ale odchádza do druhých krajov vyhľadávať si chľeb svoj, čo je znakom panujúcej chudoby. Kraj je chudobný, ľud od kultury a pravej vzdelanosti ešte vždy vzdialený. Je to kraj, kde Pán Boh ešte navčul dobrú noc dáva. — Kostol, fara a škola sú krásou obce, na týchto stavaniach ničo žiadnej chyby. Notariát a pošta sú len vo výhlade.

Jednohlasnosť tunajšieho života premenila slávnosť, ktorú veriaci s radosťou očakávali. — Veľadôstojný pán dekan a farár jacovský, Jozef Kovács totižto posvätil 10. januára v emiteri postavený fundacionálny kríž, ktorého útraty z čiastky fundáciou, z čiastky obetami farníkov zaokryté boly. — Za prinesené obety srdečné vďaky zdelil farníkom veľadôstojný pán dekan a veľmi zaujímavú a od neho už zviklým tenorom, praktičnú reč držal o vážnosti a úctivosti emiterom katolíckym prislúchajúcej. Obec katolícku, život a ducha katolíkov poznať po emiteri. Kde je zanedbaný emiter, kde lichva sa slobodne v ňom prechádza, kde — jako cirkev svätá požaduje — ani múr, ani drevený plot neohraduje emiter, tam je pochop o tomto mieste až príliš nízky, tam panuje nedbanlivosť, ktorú v iných vierovyznaniach zriedka nachádzame. Emiter je svätým, z úžitku iného vynatým miestom, výlučne k pochovávaniu zomrelých v Pánu a nie zomrelých v pálenom ustanoveným. Reč bola príležitostná, lebo i tunajší emiter ani múrom, ani dreveným plotom ohradený neni, kdežto tu, keď iného niet, dreva aj na ohradenie emitera by sa na dostač našlo.

Asi na pol hodiny cesty je vzdialená filiálka Nagy-Vendég, v ktorej sa 7. januára vydržovalo veľmi dôležité zasadnutie ohľadom osem rokov už uprázdnenej učiteľskej stanice. Obec katolícka pred ôsmyma rokmi z 800 korunovou podporou cirkevnou veľkým namáhaním, zo svojej sily vystavila peknú, včulajším požiadavkám zodpovedajúcu školu. Plameň tohoto oduševnenia ale nebol stály, lebo školu vystavila, učiteľa ale prijať nechce. Stav tejto školy je k zaplakaniu; diatky rastú bez toho, že by dajaké vynačovovanie obsiahly. Čo je smutná vec dnes, kde sa od každého človeka aká taká vzdelanosť požaduje. Tento spánok, tento žalostný stav školy, túto smutnú udalosť kreslil krásnymi a dojímavými slovami veľadôstojný pán dekan a farár krušovský Ján Markovich, školdozorca okresu topolčianskeho v zasadnutí jak školskej stolice, taktiež i obecného výboru. K zasadnutiu sa dostavil aj okresný pán, notariuš Alojz Kuzma, ktorý by tiež rád, aby aj v tejto zanechanej škole sa raz započalo vynačovovanie.

Zanedbanosť školy pochádza od vysoko popísaného poplatkového hároku, ktorý sa už veľa preinakšíť nemôže. Smutná vec, že školská stolica na každé dieťa 12 korún ľarchy uvalila. — Preto veľadôstojný pán dekan prosil politickú obec, aby aspoň za ten čas, zakiaľ návrh o «Výučbe zdarma» sa zákonom stane, prispela 100 korunovou podporou na plat učiteľa, na základe toho, že čo nemôže jedon, môžu mnohí. Návrh ale nebol prijatý a s tým v nádeji sklamaný a nad týmito smutnými pomerami zarmútený pán predseda zasadnutie zakľúčil.

Bude-li ešte volakedy našim katolíckym školám sviťat, či už navždy zapadne slnko nad nimi? Úfam, že keď asnáď tu, nie všade.

S kresťansko-ludáckym pozdravom

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte v «Krestan»-e uverejniť tieto riadky.

Na našom okolí až tak zúrily osyčky. V našej dedine len dve deti zomrely. V iných dedinách viac pádov bolo. Á predseda sa našiel jedon priateľ z mokrej štvrťi, ktorý sa usiloval nabaláchať našich občanov, že tá choroba tu preto zúrila, lebo do Preserán chodia naše deti do školy. To je taká múdra a svedomitá reč, jako keby kto povedal, že kôň preto okrivel, lebo sa somár potkol; alebo že korhel preto zachrýpol, lebo jeho žena si vo dne pospala. Keď je kto liberál a priateľ mokrej štvrte, či môžeme čakať od takého človeka múdre a svedomité slovo?

Chvála Bohu, aj u nás to začína už lepšie vyzerať. Už hustne rad poriadnych ľudí a riedi sa háved nemiernych a kňazom nepriaznivých zaslepencov. Príde doba, že zlé skoro celkom zhyne, dobré ale sa prajne vyvinie. Nech žijú triezliví a poriadni ľudáci; preč s liberálmi z mokrej štvrte!

S kresťanským pozdravom

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Krestane».

U nás je ľud miešaný. Miešané je aj naše jednanie. Keď sme my len veľmi svrtkaví ľudia, sú tu takí, ktorí sú raz liberáli, raz zase ľudáci. Bol tu jedon polnemeč, ktorý aj klerikom bol, preto ale luteránku si vzal v brezovskom luteránskom kostole. A veď aj terajšiu stanicu svoju katolíckemu kňazovi môže ďakovať. Hej, keď je nevďačnosť odplácanie tohoto sveta. Jednota Katolíckeho ľudu ešte nenie utvorená u nás. Je ale u nás dosť korhelov a nemiernikov, ktorí aj pod litániami

karty miešajú. Bože môj, však sme sa len veľmi spustili dobrej rady!

S priateľským pozdravom

Ján Mindos.

Krestania, kupujte len u kresťanov!

Spisy redakcii zaslané.

Život najblahoslavennejšej Panny Marie. Napísal P. Beat Rohner O. S. B., farár v Einsiedelne. Poslovenčil Stanislav Kiamička, farár v Necpaloch. Pôvodina odobrená od tridsiatich biskupov. Slovenské vydanie s povolením najdôst. Ordinariátu ostrihomského pod č. 5616/907. S 43 vyobrazeniami. V Trnave 1908. Vydal Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena výtisku kartonirovaného 4 koruny; v plátne viazaného 5 korún. Pekne vystavené dielo podelené je na päť častí. Prvá časť poľahuje sa na príchod Panny Marie na svet, druhá na prípravu ku materstvu Božiemu, tretia na zasľúbenie blahoslavennej Panny so svätým Jozefom, štvrtá na život a utrpenie blahoslavennej Panny jako matky Božej a piata na odchod preblahoslavennej Panny a matky Božej z tohoto sveta. Životopis Panny Marie je písaný ľahko pochopiteľným slohom. — **Len jedno je potrebné.** Úprimné slová ku katolíckym rodičom o kresťanskom domácom vychovávaní. Spísal Fr. Richard Oswald, kňaz arcibiskupstva ostrihomského, censor diecesánsky. Druhé, rozmnožené vydanie. S povolením najdôst. arcibisk. Ordinariátu ostrihomského. V Trnave, 1907. Vydal spolok sv. Adalberta (Vojtecha). Číslo podielových kníh 97. Cena broš. výtisku 80 hal., tvrdoviazaného výtisku 1 kor. — **Pútnik Sv.-Vojtešský.** Kalendár pre katolíckych Slovákov v Uhorsku na obyčajný r. 1909. Vydal Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Odobrený cirkevnou vrchnosťou. Cena 60 halierov. Diela tieto vrele odporúčame.

Praktická Rukoväť k vysvetlovaníu rímsko-katolíckeho *Malého Katechismu*. Spísal Fr. Richard Oswald, kňaz arcibiskupstva ostrihomského, redaktor «Kazateľne». S odobrením najdôst. ordinariatu. Druhé, prepracované vydanie. Nákladom vydávateľovým. *Čiastka prvá. O viere.* V Ružomberku. Tlačou knihtačiarne Karla Salvu v Ružomberku. 1908. 8° Str. 183. — Cena v plátne viazaného výtisku 3 kor. Dostať u vydávateľa: Fr. Richarda Osvalda, dekana a farára v Teplafö, o. p. Bělábánya. Druhá a tretia čiastka diela je v tlači.

Život Ježiša Krista, Božského Spasiteľa nášeho Spísal Bernard Schmidt, dekan v Glandorfe. Preložil Ján Krssák, archidiakon a farár v Lutile. S povolením cirkevnej vrchnosti vydal «Spolok sv. Adalberta» (Vojtecha) v Trnave. Číslo podielových kníh 88. Cena výtisku kartonirovaného 4 koruny. Cena výtisku v plátne viazaného 5 korún. — Táto kniha nemala by chybeť v žiadnom katolíckom dome.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krestana!»

Odkazy redakcie.

B. St. V. Prosíme tú záležitosť tak opísať, ako sa skutočne stala.

Alfonsko P. Čo je s vami? Už od dávna nepíšete.

Dopisovateľ P. B. Siedmu čiastku museli sme vynechať.

Kašľanie, bolenie prs, zašľajmovanie, nechť k jedeniu, zachrípnutie, nočný pot, slabosť predznakmi a príčinou môžu byť choroby na pľúca; kto preto na tieto neuhy trpí, nech hneď dá doniesť pôvodný *Örkény Lipového mádu syrup*, ktorý utišuje kašľanie, topí zašľajmovanie, zastavuje nočný pot, popravuje chuť k jedeniu, zdvíha váhu tela, obľahčuje dýchanie, odstraňuje bezsnosť a prekáža vývin pľúcnej choroby. — Kto si na prábu malú fľašku za 3 koruny, veľkú fľašku za 5 korún objedná, nech list, alebo poštovú poukážku adresuje na nás: «Apoštol» lekáreň, Budapešť, József-körút 64. Sklad 73.

Najlepší a najspoľahlivejší domáci prostriedok je opravdový: Slaný vínový lieh sily. To od každého slyšať, čo ho už raz proboval. Je to slaný vínový lieh takého ideálneho zostavenia, ktorý všetci, čo si «Slaný vínový lieh sily» vyvolili za domáci prostriedok, s právom menovať môžu strážcom zdravia, nie len preto, že vplyvom jeho bez páru posilňuje telo, lež aj preto, že v nesmierne mnohých padoch slúži k ulaveniu. «Slaný vínový lieh sily» po 30—40 hal, vo fľaškách po 1 a 2 korunách všade je k dostaniu. Poštou 10 malých fľašiek za 3 koruny pošleme dobierkou, alebo pri predbežnom zaslaní peňazí Laboratorium: «Kosmos» Győr.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 16. januara.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica* tiská K 25.30—26.55, stolnobelehradská K 25.10—26.15 peštianska K 25.20—26.25, banátska K 25.25—26.50. *Raž*: prvotriedna K 20.20—20.30, druhotriedna K 19.90 do 20.00. — *Jačmeň*: prvotriedny K 16.40—16.60, druhotriedny K 15.90—16.15. — *Proso*: K 13.75—14.00 — *Ovos*: prvotriedny K 17.35—17.60, druhotriedny K 17.05 do 17.35. — *Kukurica*: Kor. 13.75—13.95. — *Repica* 31.50—32.50 K.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	19.60	19.20	18.80	18.40	18.00	17.60	16.80
		č.	7	7½	8		
		K	16.00	14.20	8.40		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova: Fazuľa obyčajná biela K 19.00—20.00, fazuľa strakavá K 12.50—13.50. — *Hrach*: nelúpaný, čistý K 26.00—28.00, lúpaný K 24.00—46.00. — *Šošovica*: čistá K 30.00—58.00. — *Konopné semä*: K 22.00—23.00. — *Mak*: K 50.00—51.00. — *Rasca* (kmin): Kor. 107.00—108.—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 135.00—136.00, vidiecka K 000.00—000.00.

Slanina: mestská 4-kusová K 103.50—104.00, 3-kusová K 108.00—110.00. vidiecka K ——— za 100 kilogr.

Ďatelinové semä: Červená ďatelina K 135.00—145.00, lucerna jasnozorná K 124.00—136.00 za 100 kg.

Slivy: (z r. 1907.) bosenské (120 kusové) K 17.00—17.50, (z r. 1907.) srbské (120 kusové) K 16.75—17.25 po 50 kilogrammoch.

Petrolej: Fiumánsky krystalový K 37.00, fiumánsky White-Star (***) K 31.00 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 78.50 do 79.50, kockový K 80.50—81.50, žltý K 78.50—79.50 za 100 kilogr.

Spiritus: Rafinovaný odaný vo veľkom K 178.00 do 179.00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 50.00—51.50.

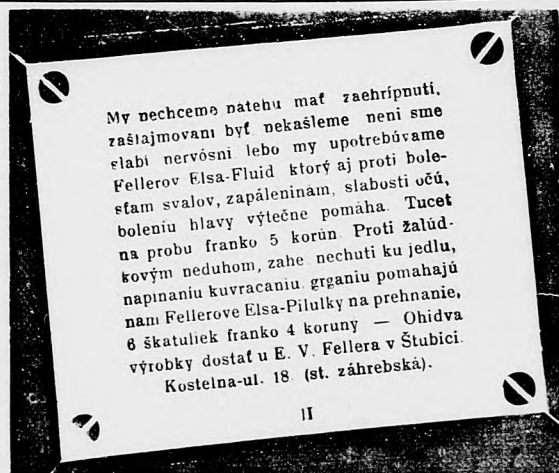
Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5.30—5.40, žlté K 6.30—6.40 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 124—128, od Tisy K 118—124, sedmohradské K 116—120 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krímené K 1.40—1.52 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1.60—2.80, sliepky na polievku K 3.20—4.40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2.20—2.30, k vareniu K 1.60—1.80, syr 10—12 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom

Lekvár: srbský (z r. 1907.) K 20.75—21.75, bosenský (z r. 1907.) K 29.00 po 100 kilogr.

**Veváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hneď**

Beretväs-pastilly

ktoré za desať minút zastavia najtuzšie migrén-hlavyboenie. — **Cena K 1.20.**
Lekárnu odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretväs, lekárník Kispest. Pri 3 škatulkách zasielka franko..

Lacné české perie.

5 kilo : nové tmavé driapané kor 9-60, lepsié 12 kor.
Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor.
Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamalenie a nazpät prijati je pod touti vynimkou dovolené jestli sa poštové útraty vynahradia. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Singerové

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky

k dostaniu najlacnešie u

Josefa Haban
mechanika

v Budapešti Almássy-tér 14.

Obrázkový cenník na ziadost zdarma.

Najdokonalejší a najspofahlivejší liek domáci, ktorý spolu ako ústna voda, zarovnak aj ku ochrane vlasov, keže a ako prostriedok posilňujúci a bolesť uľavujúci skutočne sodpovie svojmu povolaniu je opravdový

Slanovinový lieh sily
flaška po 30, 40 hal., 1 a 2 korunnách.

Potrebný v každej domácnosti. Všade k dostaniu vo flaškách po 30, 40 hal., 1 a 2 korunnách. 10 kusov malých flašiek za 3 koruny posielajú poštovou dobierkou alebo pri poprednom zaslaní peňazi.

Laboratorium **KOSMOS**, Győr.

Pozor!

Malé prechladnutie, influenza, nepatrné, pokašľavanie dostatočne sú, aby zdraviu hrozilo veľké nebezpečenie, pri čom liečenie shtné často i celý majetok. **Plúcová nemoc** je táto krozná choroba, tam sa ukrýva za pokašľavanim, je o teda dostatočná príčina k tomu, aby každý kto kaše

koho práš bolia, je zašlamovaný, kto nemá chuti k jedeniu, poťi sa a zostábnul, hneď užival zlatou medailon vyznačený.

Örkény sirop lipového mädu,

ktorý utišuje kašľanie, zastavuje krvavé plucanie, zvlášte rozpúšťa slizim, prekáža oslobujúce potenie sa vnoci a napravuje chuť k jedeniu. Kto ťažko dýcha nech ho bezodkladne uživa, bo jeho upotrebenie prevyšuje všetko očakavanie. Cena jednej flašky na prábu 3 koruny, veľkej flašky 5 korún, a 3 flašky franco 15 korún. Spôštovou dobierkou alebo pri poprednom zaslaní peňazi posielajú dorabateľ

Örkény „Apostol“ lekáreň

Budapešť, József-körut 64. (S Klad 76.)

Pozvanie.

Do V-ho riad. valného shromaždenia, Ktöré «Gazd. potravný spolok v Jakabove a okolí», dňa 31-ho januára 1909, o 2 1/2 hodine popoludni v. rk. škole vydržávajúc bude.

Predmety:

1. Zpráva správy. 2. Zpráva dozorného výboru. 3. Čítanie a potvrdenie záverečných účtov. 4. Udelenie osvobodenia pre zprávu a doz. výbor 5. Ustálenie o podeleni čistého zisku.

Súvaha. Majetok: 1629-12 K. Tovar: 6851-73 K. Náradie. 414-83 K. Dlužníci: 3-9-06 K. Súčet: 9224-74 K. Povinnosť Účastiny: 5620-00 K. Reservná základina: 1575-72 K. Veriteia: 518-43 K. Čistý zisk: 1510-59 K. súčet: 9224-74 K.

Súvanu, účet zo Ztraty a ziska, zpráva správy a dô/oru, menoslov údov, v obchode každý prehliadnuť môže.

O Jakubove (Prešporok) dňa 11-ho jan. 1909.

Správa.

Pýtajte si

zdarma a franco moj hlavný cenník s vyše 3000 vy brazením hodin a tovaru zo zlata a striebra atd.

Prvá dielňa hodin v Brúx **Hanns Konrad** cis. a kr. dvorný liferant Brúx číslo 1388 (Čechy).

Švajciarského systému Roskopf patent hodinky K 5.— Registrované Orol Roskopf Anker Rem. hodinky K 7.— Opravdové strieborné remontoir hodinky K 8-40. Žiadne risiko. Výmena povolená alebo návrat peňazi.

Pri objednávkách na naše ohlasy, prosíme odvolávať za vždy na náš časopis.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé drapané 2 K, ledšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednani 5 kg. franco. —

Hotové postele z hustej tkanyni červeného, modrého, bieleho alebo žitého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá, 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perim 16 K; polpaperie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierkou od 12 K počnúc franco. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franco zdarma.

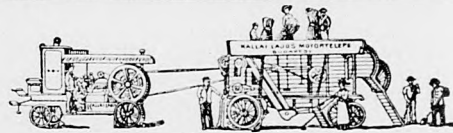
Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa
Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreléj Ludvika Kállai elektrické benzinlokomobil stroj v umlathe s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlatbný stroj oritomestí !!! Bez strojníka lahko k vedeniu bár ktorým gazdom aj medzi domámi slamou krytými.

Osobytá trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatiní adl. **Ludvika Kállai** ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.

Cenník s obrazmi na žiadost' zdarma a franco.

Rušeň!

Oznamy prijíma
administracia

KRESTAN

BUDAPEST
Szentkirályi-u. 28.